

05

A

1065

Euv. 8. 12

DISQUISITIO POLITICA DE MO- NARCHIA IN GENERE

SVB PRAESIDIO
ANDREÆ VRSINI EX
ANHALT. SANDERSLEB. PHI-
losophiæ & I. V. D.

RESPONDENTE
IOHANNÈ VVIDERO VECLA-
pontino Austriaco Publicè ven-
tilabitur

Ad diem 15 April. Anni 1604.

Antisth. apud Diogen. lib. 6.

*Civitates tum quidem cadunt & intereunt, cum boni
nequeunt à malis discerni.*

WITTEBERGAE.

Ex Officina Cratoniana Anno. M. DC. IIII.

*Clarissimo, deq. litteris et litteratis optimè
rito Viro; Dn. M. Aegidio Weixelbergero,
ponensis Gymnasij Prærectori, Præceptori e*

Nobilissimo & strenuo viro,

Dn. IOHANNI SCHIFERO, ab
Zrnharting in Daxberg / Superioris Austriae OR-
DINARIO deputato, Magnifico Musarum
mearum Mœcenati,

*Ἡο πολιτικὸν Studiorum & gratitudinis meae
τεκμήριον submitte defero*

IOHANNES SCHIFER

ἀναγραμματικῶς

AN HINC FIES HEROS?

Fallor! AN HINC FIES æterni nominis HEROS,

Quòd bene de studiis vis meruisse bonis?

Non fallor. Tantum hæc quia Munificentia laudis,

Quantum vel virtus summa meretur, habet)

IOHANNES VVIDERVS

Autor & Respondens.

05 A 1065

Disquisitionis Politicæ de Monarchia in genere

Thema I.

Homo est naturâ appetens societatis; quæ vel simplici vinculo colligatur vel composito. Illud Naturæ solius, hoc naturæ simul & rationis est.

II.

Simplex est Viri & mulieris, propter speciem conservationem: patris & filii, propter rerum successionem: fratrum inter se, post agnatorum & gentilium, propter sanguinis & nominis participationem.

III.

Compositum est, primò Domini in servum, propter ordinem personarum non simpliciter à naturâ proveniente: deinde amicorum adversus amicos, propter eam, quæ homini cum homine intercedit, humanitatis rationem: tum quoque superiorum in inferiores, propter dignitatis communicationem.

IV.

Hinc domus & familia: hinc phratría, pagi, vici, opida, urbes (quas an muris cingi Rebus expediat publicis, eleganter à politicis quaritur) civitates, colonia, nationes, Respublica; quæ hoc modo tum à natura sola, tum naturæ consentanea ratione profectæ. Et a modo perfectionis domo prior, modo generationis posteriores esse statuitur.

A ij

Ex

V.

Ex precedentibus patet, sceleratas latronum consensiones à re-
cta societate procul abesse. His itaq; nec simpliciter pactum pro capite
pretium offerendum esse proponimus.

VI.

Enodatis duobus illis vinculis, tanquam civitatis generibus,
iam de Rerumpublicarum formis dicere convenit.

VII.

Cum enim omnis cætus iure sociatus vel imperet vel obtem-
peret, id ex duplici potestate fieri, politici dicunt: publicam nimis
et privatam.

VIII.

Hæc domi nuptialis, paterna & herilis est: foris in corporibus
& collegiis elucet. Illa iterum vel legibus imminuta, qualis est Ma-
gistratum; qui licet privatis imperent, superiorum tamen legibus
& imperiis tenentur: vel legibus est soluta, eorum scilicet; qui sum-
mum imperij ius habent. l. 31. ff. de ll.

IX.

Quod rursus aut uni, aut paucis, aut omnibus universim vel
certè maiori civium parti collectim competit. Unde Monarchia, A-
ristocratia Democratia vocabula sunt nata: quibus tyrannis, oligar-
chia, ochlocratia opponuntur.

X.

Quartum dari posse genus ex hisce tribus temperatum, ita
adserimus, ut simul statuamus, posse hoc non incommode ad aliquod
trium priorum reduci, & ab eodem tanquam à potiore deno-
minari.

XI.

De Monarchia ἐν παρῶν generaliter loquendo, dicimus eam
omnium Reipublica formarum esse antiquissimam inde usq; post
gentium dispersionem, qua anno Mundi millesimo septingente-
simo quinquagesimo octavo contigit, à Nimerodo Noami prone-
pote

potè inchoatam, & primò in Oriente ab Assyriis & Persis, postmodum in Occidente à Græcis & Romanis, tandem in Septentrione à Germanis, ad hanc usq; mundi labentis senectam, continuatam.

XII.

Cum enim inde usq; ab exordio Mundi per annos fermè mille & octingentos non alius in orbe Magistratus, quàm patria potestas seu paterna gubernatio & majorum in quaq; familia autoritas extitisset: fecit tandem petulantia & malitia hominum, qui se regi amplius imperio paterno noluerunt, ut Deus qui imperia probat, vitia, quæ accidunt, non probat, vi homines ad obedientiam propter peccatum cogi pateretur.

XIII.

Dissentit Frischlinus; qui in oratione sua contra Vagnerum Anno 1587. Praga editâ Monarchiam non à Nimerodo Babyloniam, sed ab Assure Niniviticam derivat, eâ motu ratione, quòd Assur princeps pius & sapiens, Nimerodus verò tyrannus fuerit: Ideoq; Monarchiam illi, non huic perfido nimirum & scelerato homini, (ut auctoris verbis utar) attribuendam docet.

XIV.

Sanè, ut cum Seneca loquar, Tyrannus à Rege distat factis, non verò nomine, & ut Bartolus scriptum reliquit, exercitio non titulo. Qui si vi regnum involaverit, iure occidi potest: quòd si suffragio populi aut optimatum, vel legitima successione, vel iusto bello, vel sorte, vel oraculo cælesti principatum adeptus non ad populi salutem, sed suam utilitatem abutatur imperio, ferendum non tollendum arbitramur.

XV.

Hoc locò committitur error à Bodino, viro aliòquin quàm πολυμάθητος quàm πολυμάθειαν præstantissimo: qui in Methodi sua capite septimo & in Reipublica libro 4. capite secundo, circa finem, cum Rabinis, quatuor illas Monarchias Catholicas; quæ ab omnibus Christiana fidei scriptoribus ex Danielis Prophetia desumun-

rum, & rerum eventibus ad amussim oraculo quadrantibus comprobata sunt, in dubium vocare laborat.

XVI.

Sed plus in Danielis vaticinio, quàm Bodini gallicinio (Gallus enim est) roboris & ad assentiendum autoritatis deprehenditur. Quod enim aliàs accidit, ut posito uno inconuenienti, sequantur absurda plurima, id hic eidem quoque contingit dum in dicto capite septimo Carolum, qui ob rerum gestarum prestantiam Magnus usurpatur, & natione & educatione Gallum facit; dum etiam primos Imperatores Monarchas fuisse quibusdam rationibus omninò pernegat.

XVII

Quibus profectò meliora non sunt ea, quæ à Pontificiis traduntur: Carolum Magnum videlicet non aliunde, quàm ex Papa Romani concessione imperij summam ad Francos derivasse.

XVIII.

Hæc de origine & antiquitate Monarchia. Sequitur, ut de dignitate eiusdem paucis disseramus; quæ tum ex diuturnitate, tum etiam ex collatione cum cæteris Reipublica statibus patefcet manifestius. Quò enim quid diuturniori flore fruitur, eò firmiori robore præstare cæteris existimatur.

XIX.

Constantissimam hæc esse Reipublica formam, docent historia, docent Assyriorum, Persarum, & aliorum populorum imperia Franci à Pharamundi familia, anno Christi 419. seriem Regem suorum ducentes, deinde ad Merovaos (unde Merovingi) tum ad Carolum Magnum postremò ad Capeti gentem annos circiter mille ducentos unius sceptrum coluerunt. Romanorum Monarchia à Iulij Caesaris victoria Pompeiana usque ad Constantinum duravit annos trecentos quinquaginta. Hinc ad Carolum Magnum numerantur quadringenti nonaginta quinque anni: à quo Augustalis dignitas apud Germanos octo seculis, & triennio continuata
& in

& in Austriacam gentem devoluta ceteras omnes longo post se relinquit intervallo.

XX.

Collatio cum ceteris statibus elegans extat apud Herodotum lib. 3. inter Septemviros Magicidas instituta: alia itidem Mæcenatis & Agrippæ coram Augusto apud Dionem, in quibus Monarchia ceteris longè lætèq; præfertur.

XXI.

Dissentit Machiavellus: qui Democratiam ceteris laudabiliorè existimat. Cum verò status hic nihil sit aliud, quàm imperij summi æquatio, non tam absurdum erat omnes omnium opes cum Platone æquare; quàm Maiestatem, quæ per se quiddam individuum est, ad populum hoc est ad civium omnium multitudinem deferre.

XXII.

De optimorum statu dubitari posset, si nomen ipsum intuearis, & tanquam simplicem, in quo sola virtus coleretur consideres. Hac namq; ratione discrimine boni viri boniq; civis opus haud esset. Verum enim verò, cum, ut quidam seriò iocatur, due tantum sint in orbe nationes, una bonorum, altera malorum, illam iam dudum in Utopiam migrasse, hanc ubiq; locorum sedem figere deprehendes.

XXIII.

Quòd si communi sensu vocabulum Aristocratia sumas, longè inferius Monarchia paucorum erit imperium. Ut enim hic status in eo distat à populari, quòd hic maior pars civium, illic minor imperet: ita utrique in eo convenit, quod qui summum imperandi ius habent, omnibus quidem sigillatim imperare possunt collectim non possunt. Atque hoc nomine uterque à Monarchia vincitur; quia universis atque singulis imperandi potestas in hac Reipublicæ forma penes unum est.

XXIV.

Ut autem omnis multitudo ab uno incipit, & in unum resolvitur, sicuti Musæus Eumolpi filius, antiquior Homero Pœta, credidit;

A 4

credidit;

credidit: ita videmus pleraque omnia imperia ab hoc statu ce-
pisse, & quassata nunquam melius habuisse, quam si ad eundem
reverterentur.

XXV.

Exemplo sint Romani, qui eiectis urbe Regibus, nihil ferè vi-
derāt aliud, quam plebem à patriciis multoties discedere, cives cum
civibus in urbe media, in foro, in campo, in comitiis, in senatu, in
templo Iovis Capitolini lapidibus, fascibus, gladiis inte se dimicare.

XVI.

Hi tamen in maximis Reipublicæ necessitatibus ad asylum Mo-
narchiæ tanquam ad sacram anchoram se vertere coacti sunt, in u-
num Dictatorem Rei summam deferentes; quemadmodum Lace-
dæmones Harmosta, Thessali Archis, Mytilenæi Azimnetis, urgente
bello, Rempublicam committere consueverunt.

XXVII.

Quid? annon Ciceroni, qui tamen nāis ἀριστοκρατικῶν τὰ ἔργα
haberi cupit, turbulentum illud suæ Reip. otium vocem hanc inter
suspiria natam expressit, quā se malle pronuntiavit ἐὺπάρρητον,
quā cum optima spe dimicare? lib. 2, ad Att. epistola 14.

XXVIII.

Itaq; Romani ad Augustum regiam coronam deferentes, quam
Regi Tarquinio ante annos 490 detraxerant, nunquam ex senten-
tia Strabonis Cretensis tantā pacis facultate, tantāq; bonorum omni-
um affluere copiā, quantam suppetitavit Augustus.

XXIX.

An autem Lege Regiā populus Augusto & in Augustum om-
nem potestatem contulerit, prout Ulpianus in l. 1 ff. de Constitut.
princip. ait, difficilis est quæstionis. Si enim in ullo prudentia civi-
lis articulo laborarunt interpretes, hic certè vel maximè laborā-
runt & opinionum varietate, & interpretationum dissensione;
quas hic recensere non esset themata proponere, sed commentarium
conscribere.

Itaq;

XXX.

Itaq; sic statuimus, de duobus alterum fieri posse, ut illarum opinio-
 num nulla, alterum non posse, ut plus unâ vera sit; quæ qualisq;
 sit, affirmare non licet, ne in assentiendo levitas accusari, in dissen-
 tiendo prudentia desiderari possit. Interim tamen cum Hotoman-
 no eam à Romulo derivantes eundem ei cum urbe natalem facimus,
 postea Augusti & Tiberij temporibus renovatam putamus.

XXXI.

Virum autē eâ translatione Imperator Mundi Dominus factus
 sit, ita ut omnia regna à ceteris Regibus de facto esse occupata, de
 iure tamen ad Imperatorem pertinere statuendum sit cum Bartolo
 in l. hostes. n. 7. & seq. De captiv. & postlim. revers. & aliis, disce-
 ptari potest. Negativa sanior videtur.

XXXII.

Ceterum omisiss iam variis acquirenda Monarchia modis,
 principatum populi voluntate duplici, liberâ scilicet & coactâ in u-
 num transferri dicimus. Coactâ: quando vel vis vel dolus causam
 dat imperio. Libera iterum vel tacita est vel expressa. Illa in succes-
 sione, hac in electione apparet. Horum modorum uter præstet, inter
 Politicos non usquequaq; expeditum est. Nos successionem præfer-
 endam arbitramur.

XXXIII.

Hic oportunè quæri potest: Si Monarcha filio ante regnum
 acquisitum nato, ex una parte, & itidem alio post imperium procre-
 ato, ex altera parte, relicto, decedat, uter in successione prævaleat?
 Eum; quem natura prætulit, & nos præferendum censemus.

XXXIV.

Incidit hîc & alia non modò inter Dd. concertatio acerrima,
 sed etiam inter potentissimos principes sæpius armis quàm argu-
 mentis, & sanguine quàm ratione potius decisa atq; definita: Cum,
 tot seculis iure gentium approbatâ in successione primogenitura
 prerogativâ, in hereditate regni duos concurrere contingat, filium

A 5

nimirum

nimirum primigenij morte sublato, & eius patrum, Verum in a-
vita illa successione, excluso patruo, nepos veniat anteferendus? Et
licet in Imperio hodie recepta sit affirmativa, & in praxi observe-
tur, vigore constitutionis Aurea Bulla Caroli IV. Disputationis ta-
men gratia pro aeterno patrocinium nobis suscipietur.

XXXV.

Sed, inquires, quid si linea masculina intercidat, ad quem tunc
pertinebit successio? Responderi potest, hodie plerumq; pacta de invi-
cem succedendo constitui; qualis est nostro tempore confraternitas
principum Saxoniae & Hassiae, & in Erbverbrüderung: ad quam
anno 1587. Marchiones Brandeburgenses salva conventionem cum Du-
cibus Pomeranis inita (quamquam liga secunda semper videatur
facta sine prauidicio iuris primi, secundum Canonistas in c. recolentes
De stat. Monach) accesserunt.

XXXVI.

Quod si haec deficient, An ad feminas dignitas illa Monar-
chica devolvetur? Hac questio tota ab ea dependet: Vtrum Gynas-
cocratia in bene constituta Republica sit toleranda? in qua affirma-
tivam tueri conabimur.

XXXVII.

Quae in iure civili hoc nomine de feminis dicuntur, illa vel
moribus recepta sunt, l. 12. ff. de iudiciis, vel propter consuetudinem
eius temporis & locorum constituta non ubiq; valent.

XXXVIII.

Leges etiam illae loquuntur de feminis privatis. Nobis au-
tem sermo est de publicis; quas sibi populus elegit, & sibi impe-
rare desiderat.

XXXIX.

Hic Colophonis ergo de iuribus Maiestatis, quae ad Monarcham
pertinent, dicendum esset: verum ea à Bodino in cap. 10. libri pri-
mi de Rep. accuratè sunt aliquot capitibus expressa: legem videlicet
et universis ac singulis dando: bellum indicendo & pacem ineun-
do: me-

do : magistratus mandando, arg. l. 1. ff. Ad legem Iuliam de Am-
bitu: Extremam provocationem usurpando: Damnatos contra vim
iudiciorum servando; quâ tamen clementia adversus parricidas
& alios enormiter delinquentes abuti non decet, id quod Eccle-
sia Rhotomagensi, sub pretextu D. Romani, & Romæ Cardinali-
bus, pernicioso & ab Ethnicorum Vestalibus derivato more, lice-
re testatur ibidem Bodinus; Item iuramenta sine exceptione acci-
piendo, & qua sunt id genus alia.

XL.

De his tamen, utpote maioribus Regalibus ultimo loco qua-
ri posset, An præscriptione acquiri valeant? Et quamvis diuturnis
tas temporis efficere possit, ut quod more & exemplo inveteravit,
potentiùs nonnunquam ipsâ lege dominetur: hæc tamen Regalia
majestatica IURE nec abalienari à summo principe, nec ullo tem-
porum decursu in præscriptionem venire (licet quibusdam seculum
videatur sufficere) statuimus. Ideoq; à Baldo sacra sacrorum, à Cyno
individua appellantur; quin immò Principis ossibus adeo inherere
dicuntur, ut si à corona vel sceptro divellantur, propria dignitatis
homicida Princeps evadat, secundum Bald. in c. licet causam extra de
probation. Concludimus itaq; cum Themistocle & Catone Athe-
niensium & Romanorum Principibus: Nec mortales adversus
DEVM immortalem, nec privatos adversus
Rempublicam præscribere posse. Plus
tarchus in eorum vitis.

F I N I S.

05 A 1065

ULB Halle 3
003 755 053

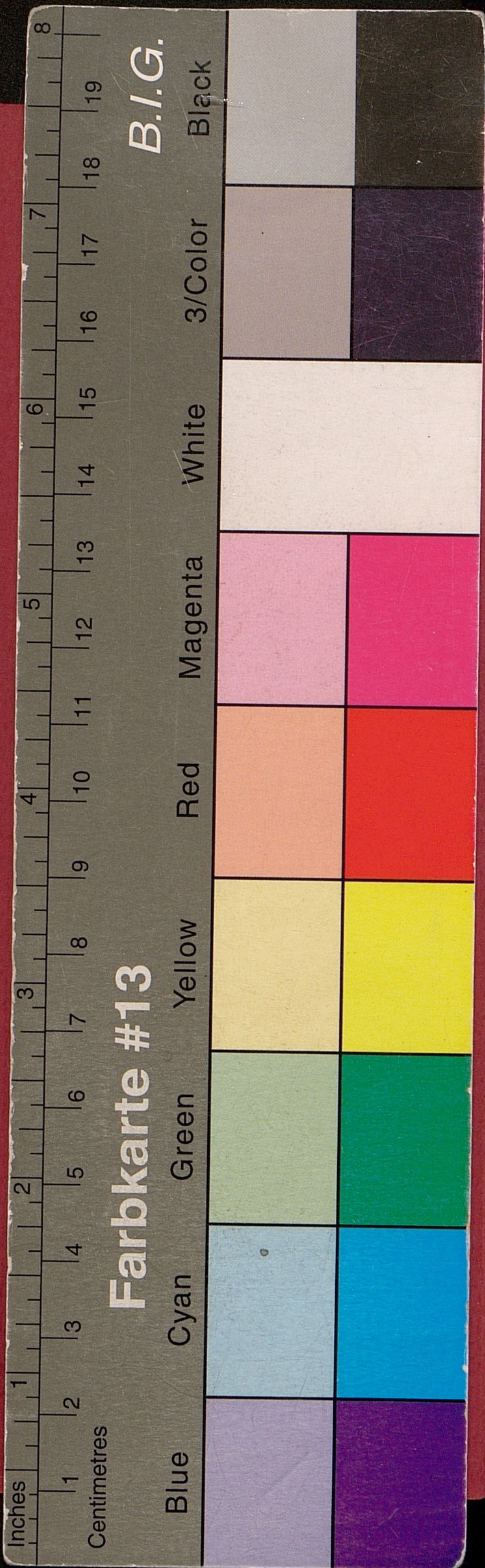
sb

V27

all

Ed. 1800 1 2
**DISQUISITIO
POLITICA DE MO-
NARCHIA IN GENERE**

**SVB PRAESIDIO
ANDREÆ VRSINI EX
ANHALT. SANDERSLEB. PHI-
losophiæ & I. V. D.**

**RESPONDENTE
IOHANNE VVIDERO VECLA
pontino Austriaco Publicè ven-
tilabitur**

Ad diem 10 April. Anni 1604.

Antisth. apud Diogen. lib. 6.

*Civitates tum quidem cadunt & intereunt, cum boni
nequeunt à malis discerni.*

VVITTEBERGAE.

Ex Officina Cratoniana Anno. M. DC. IIII.

*Clarissimo, deq. litteris et sifferatis optimè
rito Viro; Dn: M. Aegidio Weixelbergero,
ponensis Gymnasij Prærectori, Præceptori e*